

Bolivia, Cochabamba: 27 januari 2020,

Eindverslag Viva Contribute (Bolivia)

Graag wil ik de Contribute Foundation bedanken voor de samenwerking in het project Viva Contribute, opgezet in Bolivia.

Stichting Samay is door de Contribute Foundation geholpen met een bijdrage van 18.000 euro. Het project is uitgevoerd in de Andes-regio in de departementen Cochabamba en Potosí.

Het project draagt bij aan een beter inkomen (tot 3 keer zo hoog) en een betere levenskwaliteit voor zeer arme inheemse Boliviaanse boeren. Tevens helpt het project bij het bestrijden van de gevolgen van erosie en klimaatverandering. Bovenstaande is o.a. bereikt door de toepassing van agroforestry.

Verloop project/ tijdsplanning:

Het project heeft in verschillende stadia vertraging ondervonden. De maanden november en december zijn in verband met het plantseizoen belangrijk voor ons. In twee gelegenheden is dat niet helemaal juist verlopen.

In eerste instantie had dat te maken met de vertraagde uitbetaling, waardoor we te laat waren om in het plantseizoen van het eerste jaar (2018) al aan de slag te gaan.

In tweede instantie had het te maken met de ernstige verkiezingsongeregelde heden die in november 2019 plaats vonden en waardoor het hele land lam lag.

Bereikte resultaten:

De bereikte resultaten zijn veelal hoger uitgevallen dan de geplande resultaten. Stichting Stichting Samay en de Boliviaanse partners hebben:

Korte termijn resultaten:

Geplande resultaten:	Gerealiseerde resultaten:
<i>Agroforestry/ boomproductie/boomaanplant/ waterreservoirs:</i>	
- met het planten van <u>2.500</u> bij boeren, maken we boomgaarden bij 50 boeren. Dit leidt op termijn tot zowel een hoger inkomen als een betere bodemkwaliteit;	- er zijn 3.499 fruitbomen (vooral appelbomen) geplant;
- met het maken van <u>3 waterreservoirs</u> worden groenten en boomgaarden ook in het droge seizoen bevoeit;	- er zijn 4 waterreservoirs gemaakt;
- met het kweken van <u>30.000</u> bomen vanuit zaaigoed, voorzien we boeren, scholen en gemeenschappen van bomen. Met het planten van deze bomen voorzien we onder andere in fruitbomen, kleinschalig productiehout, bomen bij scholen en bomen tegen erosie.	- in Noord-Potosi/ Sacaca worden 80.000 (!) bomen gekweekt vanuit zaaigoed. Tevens zijn er verschillende gereedschappen geleverd (o.a. netten voor kassen).
<i>Onderwijs/workshops en schoolkassen:</i>	
- met het geven van onderwijs aan 400 leerlingen brengen we ze praktisch milieubewustzijn bij;	- we hebben 2 tweedaagse praktische cursussen gegeven aan 124 studenten van de leraren opleiding. 1 cursus ging over het construeren van waterreservoirs. De andere cursus ging over organische landbouw productie;
- de 40 getrainde dorpsleraren passen het gebruik van kassen en kleinschalige tuinbouw toe; - met het maken van 2 school-kassen worden de geproduceerde groenten gebruikt in de schoollunch van kinderen met een gebrekkig dieet.	- 3 schoolkassen zijn geconstrueerd (2 in Juan XXIII en 1 in Sacaca) Alle geproduceerde groenten worden geconsumeerd door de leerlingen.

Lange termijn resultaten:

- levenskwaliteit verder verhogen en verbetering van de financiële situatie;
- het stopzetten van grondverarming en toepassen van agroforestry mondt uit in een gezonde en vruchtbare grond;
- door diversificatie zorgen voor een meer zekere en gevarieerdere voedselvoorziening;
- opname van CO2 door de aanplant van bomen.

Agroforestry:

Onze Boliviaanse partners werken veelal in de klimaatzone tussen de 2200 – 3200 meter die geschikt is voor appelbomen. Gemiddeld zijn er 50 fruitbomen per familie geplant, waarbij de families bijdragen met 30% van de kosten. Een belangrijk onderdeel in de agroforestry/voedselbos (fruitbomen, overige loofbomen en groenten/mais) is dat de vruchtbaarheid van de grond aangevuld wordt met organisch materiaal van ‘overige loofbomen /groenbemesters’. Hier is soms enige overredingskracht voor nodig omdat de indiaanse keuterboeren erg traditioneel zijn en het nut van ‘onproductieve bomen’ niet meteen inzien. Als de boeren met eigen ogen de hoge productie zien, werkt dit overtuigend en zijn er soms gemeenschappen die over schakelen.

Een voorwaarde voor agroforestry is dat de watervoorziening goed geregeld is. Soms is het hiervoor nodig om **waterreservoirs** te maken. Hiervan is tevens het voordeel dat er meerdere malen per jaar groente geoogst kan worden (i.p.v. een maal per jaar).

Overige bomen worden momenteel gekweekt en worden vervolgens geplant door kinderen bij scholen (als educatie), als windhagen, om een microklimaat te scheppen tegen erosie en als kleinschalig productiehout. Dit vindt plaats in Noord-Potosí (Sacaca), waar de inheemse bevolking leeft op een uiterst geërodeerd landschap.

Tevens hebben we in deze geïsoleerde streek milieu-onderwijs en praktijkcursussen gegeven en ook 3 schoolkassen gemaakt. In de schoolkassen worden groenten geproduceerd, die in de schoollunch gebruikt worden. De kinderen in deze streek hebben namelijk een groeiachterstand wegens een eenzijdig dieet.

Locaties:

Dit project is uitgevoerd in de departementen Cochabamba (Sipe Sipe en Tapacari) en Noord-Potosí op veel uiteenlopende locaties. Veelal in zeer geïsoleerde boerengemeenschappen. In Noord-Potosí hebben alle activiteiten in de gemeente Sacaca plaats gevonden. Daarnaast zijn er twee opvallende locaties. Op de scholengemeenschap van Juan XXIII, een belangrijk landbouwinstituut, waar leerlingen doordeweeks verblijven zijn zowel 2 schoolkassen, als 1 waterreservoir als agroforestry toegepast.

In het dorp Chocaya is met een grootschalig design een bergheiling van 6 hectaren beplant met o.a. appelbomen. Een groot deel van deze appelbomen zijn uit het budget van Contribute gekomen.

Geleerde lessen:

Bij de uitvoering in Bolivia zijn we met dit project Viva Contribute te breed te werk gegaan. We zijn met uiteenlopende thema's met 3 verschillende partnerorganisaties in diverse provincies aan de slag gegaan. Dit heeft geen goed gedaan aan de overzichtelijkheid van het project (vanuit Nederland) en ook niet aan de communicatie hierover. Dat neemt niet weg dat het project degelijk is uitgevoerd en het geld is zeer effectief en goed besteed.

Toch willen we een volgende keer het project meer concentreren.

Stichting Samay heeft dit project met veel plezier uitgevoerd. Wat ons betreft was het een zeer boeiend en succesvol project dat vraagt om een vervolg.

Bij deze danken wij de Contribute Foundation voor de hulp aan dit project ook namens de bevolking van Bolivia.

Mocht u vragen hebben over dit project naar aanleiding van mijn schrijven dan beantwoord ik deze graag.

Menno Staarink, coördinator Stichting Samay

Financiën

Begroting / daadwerkelijke uitgaven

Beschrijving projectkosten in projectland	Bijdragen in Bolivia	Gerealiseerde uitgaven	Geplande uitgaven
Agroforestry/boomaanplant			
Aankoop 2.500 fruitbomen à € 4,00 per stuk = €10.000	families 30% € 3.000	€ 7.000	€ 7.000
Waterbesparende maatregelen waaronder 3 waterreservoirs. Per waterbekken gemiddeld € 2.000	families 50% € 3.000	€ 2.623	€ 3.000
Coördinatie bomenaanplant en waterreservoirs		€ 500	€ 1.000
Aankoop zaaigoed voor 30.000 bomen (zaadjes, aarde, transport, gereedschap)		€ 3.853	€ 3.000
Educatie:			
<i>1 meerdaagse workshop voor leraren/dorpsvertegenwoordigers:</i>			
Workshop voor leraren/dorpsvertegenwoordigers (materiaal, onderwijs, organisatie, eten etc.)		€ 870	€ 1.000
Huur cursusruimten		€ 472	€ 1.000
<i>Lesmateriaal</i>			
2 kassen bij scholen	€ 450	€ 682	€ 500
Overheadkosten in Bolivia/ huur bureau ruimte Bolivia	€ 2.100	€ 800	€ 500
Transportkosten			
Lokaal transport (Bolivia) en huur auto	€ 1.000	€ 1.200	€ 1.000
Totale kosten	€ 9.550	€ 18.000	€ 18.000

Met vriendelijke groeten, Menno Staarink

Stichting Samay (ANBI status)
Buitenom 8
2512 XA Den Haag
06-14823385
mennost@gmail.com
www.stichtingsamay.nl